

Кімге: Қазақстан Республикасы Көлік министрлігінің Автомобиль жолдары комитеті

Кімнен: Сейфолла Есбол Бақтыбайұлы, Медициналық және фармацевтикалық бақылау комитетінің Ұлытау облысы бойынша департаменті. Фармацевтикалық қызметті бақылау және дәрілік заттар мен медициналық бұйымдардың бағаларын мониторингілеу және фармацевтикалық инспекторат бөлімінің бас маманы.

АНАЛИТИКАЛЫҚ ЖАЗБА

Тақырыбы: Ұлытау облысының жол инфрақұрылымы

Кілт сөздер: Ұлытау облысы жол инфрақұрылымы, жол жағдайы Ұлытау облысы, жол инфрақұрылымын дамыту, қаржыландыру және инвестициялар, жол-көлік оқиғалары, жергілікті басқару және жолдар, туризмді дамыту.

Мақсат: қауіпсіз, тиімді және қолжетімді жол жүйесін құру, жол-көлік оқиғаларының санын азайту және барлық жол қозғалысына қатысушылардың қауіпсіздігін арттыру жолдарын қарастыру.

Кіріспе.

Ұлытау облысы – Қазақстанның орталық бөлігінде орналасқан маңызды тарихи, мәдени және экономикалық аймақ. Бұл өңірдің географиялық орналасуы оны республикалық және аймақтық көлік инфрақұрылымының орталығы ретінде көрсетеді. Ұлытау облысының жол торабы – өңірдің стратегиялық дамуының негізгі элементтерінің бірі, себебі ол аймақтың экономикалық өсуіне, әлеуметтік тұрақтылыққа және туризмнің дамуына елеулі әсер етеді. [1]

Қазақстанның Автомобиль жолдары комитетінің мәліметтеріне сәйкес, республикадағы автомобиль жолдарының желісі 96,000 шақырымға жуық болса, оның ішінде Ұлытау облысының жолдары сол желінің маңызды бөлігін құрайды. [3]

Диаграмма 1

Қазіргі уақытта жол инфрақұрылымының сапасы мен тиімділігі Ұлытау облысының экономикалық дамуында маңызды рөл атқарады. Сондықтан жол инфрақұрылымын жақсарту мен дамыту мәселесі күн тәртібіндегі басты міндеттердің бірі болып табылады.

Ұлытаудың жол торабы негізгі және жергілікті жолдарды қамтиды.

1. Негізгі жолдар

Негізгі жолдар республикалық және халықаралық маңызы бар бағыттарды қамтамасыз етеді. Бұл жолдар арқылы облыс Қазақстанның басқа ірі қалаларымен және экономикалық орталықтарымен байланысады. Ұлытау арқылы өтетін республикалық маңызы бар жолдар елдің оңтүстігін солтүстікпен, шығысын батыспен байланыстыратын магистральдардың маңызды бөлігі болып табылады.

- **М-36 «Алматы-Екатеринбург» және Қарағанды-Теміртау-Ұлытау** сияқты бағыттар Ұлытау облысының негізгі магистральдары болып табылады.

- Бұл жолдар арқылы жүк тасымалдау мен халықаралық транзит жүзеге асырылады, сондықтан олардың жағдайы елдің көлік-логистикалық жүйесі үшін маңызды.

2. Жергілікті жолдар

Жергілікті жолдар облыстық және аудандық маңызға ие, олар ауылдық елді мекендерді, қалаларды және ауыл шаруашылығы аймақтарын бір-бірімен байланыстырады. Бұл жолдардың сапасы жергілікті экономикаға тікелей әсер етеді, өйткені ауыл шаруашылығы өнімдерін тасымалдау, жергілікті бизнес және тұрғындардың қатынасы көбінесе осы жолдарға тәуелді.

- Ауылдық жолдар, әсіресе Ұлытаудың тарихи және табиғи ескерткіштеріне апаратын жолдар, аймақтың туризм саласын дамытуға ықпал етеді.

- Жергілікті жолдардың сапасын жақсарту өңірдегі өмір сапасын арттырады, себебі бұл қызмет көрсету саласына, жедел көмекке, білім беру және денсаулық сақтау мекемелеріне қолжетімділікті қамтамасыз етеді. [2]

Негізгі

Ұлытау облысының жол инфрақұрылымына қатысты аналитикалық талдау жүргізу үшін бірнеше негізгі аспектілерді қарастыру қажет:

1. Жолдардың жалпы жағдайы

Ұлытау облысы Қазақстанның орталығында орналасқан және оның жол инфрақұрылымы елдің ірі көлік магистральдарының қиылысында орналасқандықтан маңызды. Облыстағы жолдардың жағдайы әртүрлі деңгейде болуы мүмкін: республикалық, облыстық және аудандық маңыздағы жолдар әртүрлі сапада. Республикалық жолдардың сапасы жалпы жоғары деңгейде болғанымен, облыстық және аудандық маңызы бар жолдарда жөндеуді қажет ететін учаскелер болуы ықтимал.

Диаграмма 2

2. Қолданылатын материалдар және технологиялар

Жол құрылысына қолданылатын материалдардың сапасы мен пайдаланылатын технологиялар жолдардың төзімділігіне және ұзақмерзімділігіне тікелей әсер етеді. Ұлытау облысында климаттық жағдайлар — қатты суықтар мен жазғы ыстықтар — жол жабындарының тозуына әсер етуі мүмкін. Сол себепті, жолдарды салу және жөндеу

кезінде жаңа инновациялық материалдар мен технологияларды қолдану маңызды.

3. Логистика және көліктік байланыстар

Ұлытау облысы Қазақстанның орталық бөлігінде орналасқандықтан, көлік және логистика тұрғысынан елдің басқа аймақтарымен және көршілес елдермен маңызды байланыс орнатады. Жол инфрақұрылымы аймақаралық тасымалдауларға, сонымен қатар жүк және жолаушылар тасымалына елеулі әсер етеді. Жолдардың жағдайы көлік ағындарының тиімділігіне, сондай-ақ экономикалық дамуға ықпал жасайды.

4. Қаржыландыру және инвестициялар

Жол инфрақұрылымын дамыту қаржылық ресурстарға тікелей тәуелді. Мемлекеттік бюджеттен бөлінетін қаражат немесе мемлекеттік-жекеменшік әріптестік бағдарламалары арқылы инвестициялар тарту жолдардың сапасын жақсартуға септігін тигізеді. Инвестициялық бағдарламалар мен мемлекеттік қолдау маңызды рөл атқарады.

Ұлытау облысының жолдарын жөндеу мен жаңғыртуға жыл сайын мемлекеттік және жеке сектордан айтарлықтай қаржыландыру бөлінеді. 2022-2023 жылдары жол инфрақұрылымын жақсартуға бөлінген қаражаттың көлемі орта есеппен 10-15 миллиард теңгені құрады.[3]

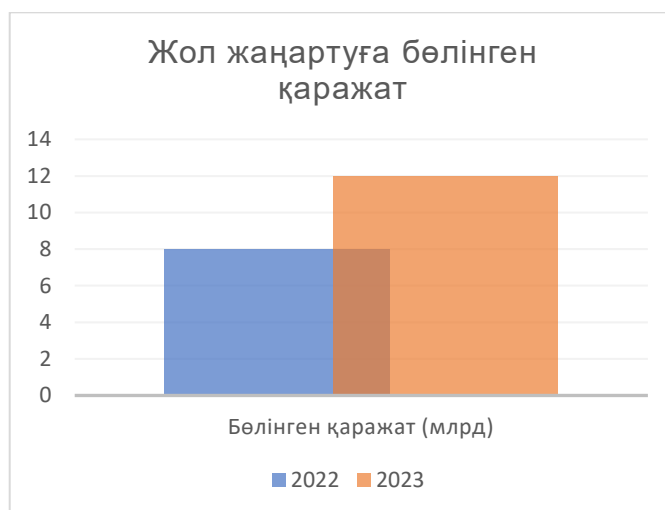

Диаграмма 3

Жөндеу жұмыстарының сызба жоспарын сипаттау:

Жөнделетін жолдардың санаттары:

Республикалық маңызы бар жолдар – 2023 жылы жөндеуге жоспарланған ұзындығы: 300 шақырым.

Облыстық және аудандық маңызы бар жолдар – Жоспарланған жөндеу: 300 шақырым.

Жөндеу кезеңдері:

1-кезең (Көктем-жаз): Қайта жабын салу, шұңқырларды жөндеу, жарықтандыру жүйелерін жаңарту.

2-кезең (Жаз-күз): Толықтай жаңарту немесе кеңейту жұмыстары, қауіпсіздік инфрақұрылымын орнату. [5]

5. Жол қауіпсіздігі

Жол инфрақұрылымы тек қана жолдардың сапасымен емес, сонымен бірге қауіпсіздік шараларымен де бағаланады. Жол белгілері, жарықтандыру, жаяу жүргіншілерге арналған жолдар және басқа да инфрақұрылым элементтері жол қозғалысының қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін маңызды. [4]

6. Қалалар мен ауылдар арасындағы байланыс

Ұлытау облысындағы ауылдық және қалалық жерлер арасындағы жолдар ауыл шаруашылығы өнімдерін тасымалдау, ішкі сауда және қызмет көрсету секторларының дамуы үшін маңызды болып табылады. Ауылдық жерлердегі жолдардың жағдайын жақсарту ауыл тұрғындарының өмір сүру деңгейін арттыруға және өңірдің экономикалық дамуына ықпал етеді. [5]

Қорытынды

Аналитикалық талдау көрсеткендей, жол инфрақұрылымын жақсарту бірнеше негізгі нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік береді.

- Экономикалық өсу – Жол сапасын арттыру жүк тасымалы мен логистикалық қызметтердің тиімділігін жақсартып, облыс пен ел экономикасына оң әсер етеді. Ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп өнімдерін тасымалдау жеңілдейді, бұл жергілікті бизнестің дамуына ықпал етеді.
- Тұрғындардың өмір сапасын арттыру – Жолдар мен көлік қатынастарының сапасы ауылдық жерлердегі қызмет көрсету деңгейін жақсартып, медициналық және білім беру мекемелеріне қолжетімділікті қамтамасыз етеді.
- Туризмді дамыту – Ұлытау облысындағы тарихи-мәдени және табиғи нысандарға апаратын жолдардың жаңартылуы ішкі және халықаралық туризмді дамытуға мүмкіндік береді. Бұл өңірдің

мәдени мұрасына деген қызығушылықты арттырып, туристер ағынын көбейтеді.

- Жол қауіпсіздігі – Жолдарды жаңғырту мен жөндеу жұмыстарын сапалы жүргізу арқылы жол-көлік оқиғаларын азайтып, аймақтағы қауіпсіздікті қамтамасыз етуге болады. [8]

Жалпы алғанда, Ұлытау облысының жол инфрақұрылымын дамыту стратегиялық маңызды міндеттердің бірі болып қала береді. Бұл мақсатта мемлекеттік қаржыландыруды ұлғайту, инновациялық технологияларды енгізу және жеке инвестицияларды тарту қажет. Жол жүйесін тиімді дамыту арқылы өңірдің экономикалық әлеуетін іске асыру және халықтың өмір сүру деңгейін жақсарту мүмкіндігі арта түседі.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Қазақстан Республикасының Автомобиль жолдары комитеті. (2022). Қазақстандағы автожолдардың статистикасы. www.roadcommittee.kz
2. ҚР Инвестициялар және даму министрлігі. (2021). Жол инфрақұрылымын дамыту бағдарламасы. www.mid.gov.kz
3. Ұлытау облысының әкімдігі. (2023). Облыс бойынша жол инфрақұрылымы жөніндегі есеп. www.ulytau.gov.kz
4. Дүниежүзілік банк. (2022). Көлік инфрақұрылымы және экономикалық даму: Орталық Азияда. www.worldbank.org
5. «Қазақ жолдары» ұлттық ғылыми-зерттеу орталығы. (2023). Автокөлік жолдарын жөндеу және күтім: ғылыми есеп. Алматы.
6. Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі. (2022). Республикалық маңызы бар жолдардың мониторингі. www.strategy.gov.kz
7. Жол-көлік оқиғаларының статистикалық мәліметтері. (2022). ҚР Ішкі істер министрлігі. www.iim.gov.kz
8. Тұран университеті. (2021). Жол инфрақұрылымы: мәселелері мен шешімдері. Магистрлік диссертация.